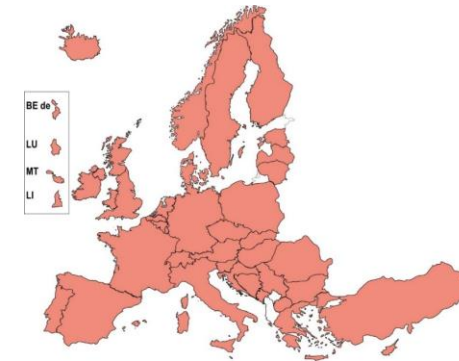
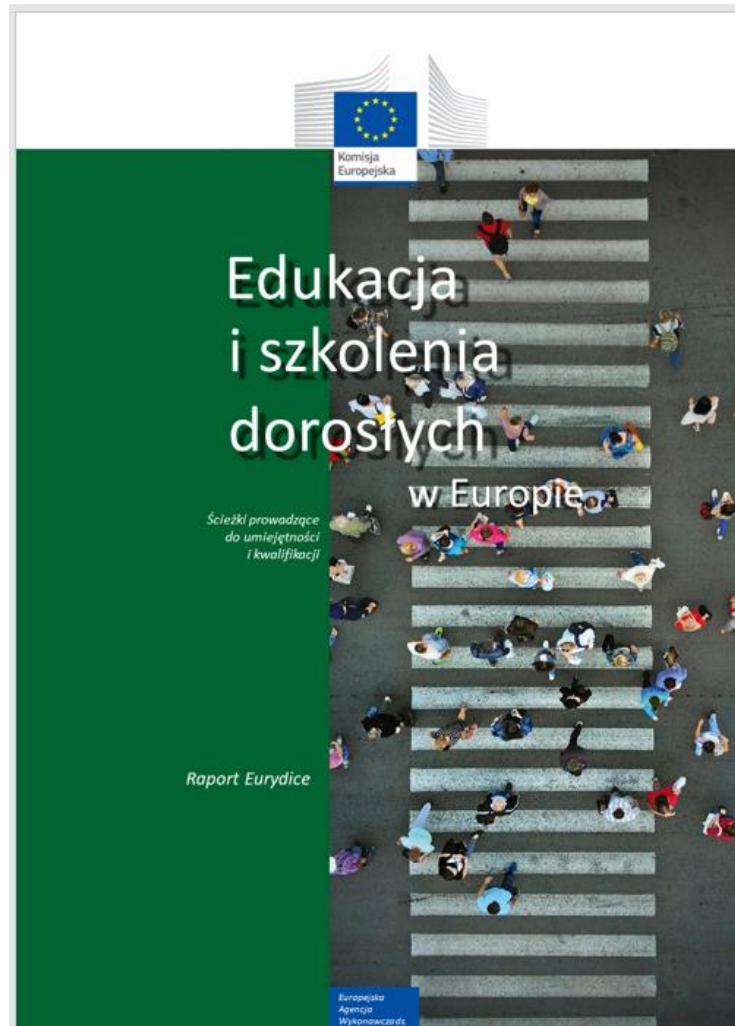

Edukacja i szkolenia dorosłych w Europie: ścieżki prowadzące do umiejętności i kwalifikacji - Raport Eurydice

dr Monika Staszewicz
Warszawa, 07 czerwca 2022

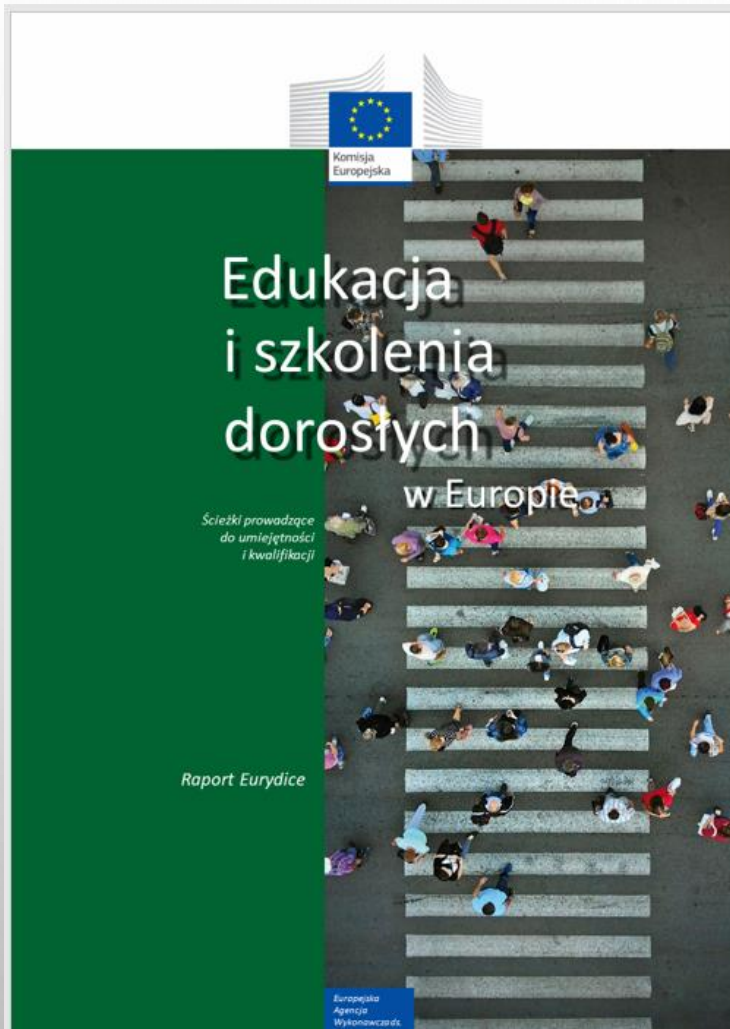
Metodologia raportu i źródła danych

- ✓ 37 krajów europejskich i 42 systemy edukacji
- ✓ Badanie: maj – czerwiec 2020
- ✓ Ramy czasowe: 1.01.2015 – 2019/2020 (koniec roku 2020)
- ✓ Dane i wskaźniki:
 - ✓ krajowe polityki edukacyjne i środki finansowe bez inicjatyw i programów regionalnych i lokalnych (kwestionariusz)
 - ✓ Eurostat, Cedefop, OECD

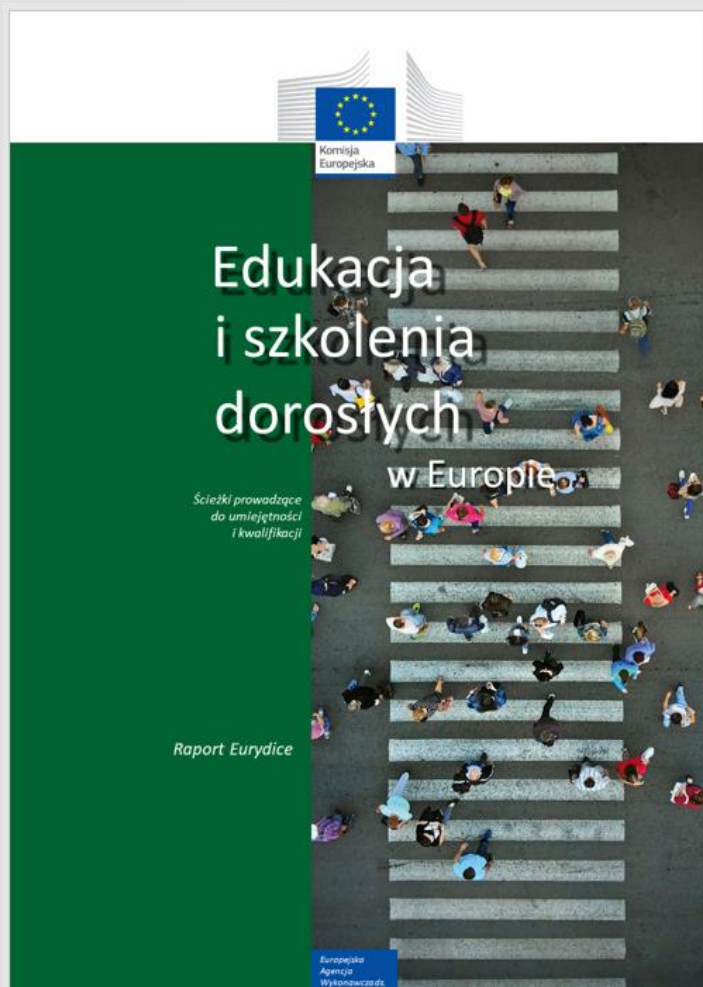
Polityki i środki w zakresie kształcenia i szkolenia dorosłych w całej Europie, koncentrując się na możliwościach uczenia się dla dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji.

Struktura raportu

1. Wskaźniki kontekstowe dotyczące edukacji i szkoleń dorosłych
2. Zarządzanie i polityki publiczne w obszarze dorosłych
3. Oferta edukacyjna
4. Wsparcie finansowe
5. Elastyczne ścieżki kształcenia
6. Uznawanie i walidacja efektów kształcenia
7. Podnoszenie świadomości na temat edukacji dorosłych i działania informacyjne
8. Usługi poradnictwa
9. Załączniki

Struktura raportu

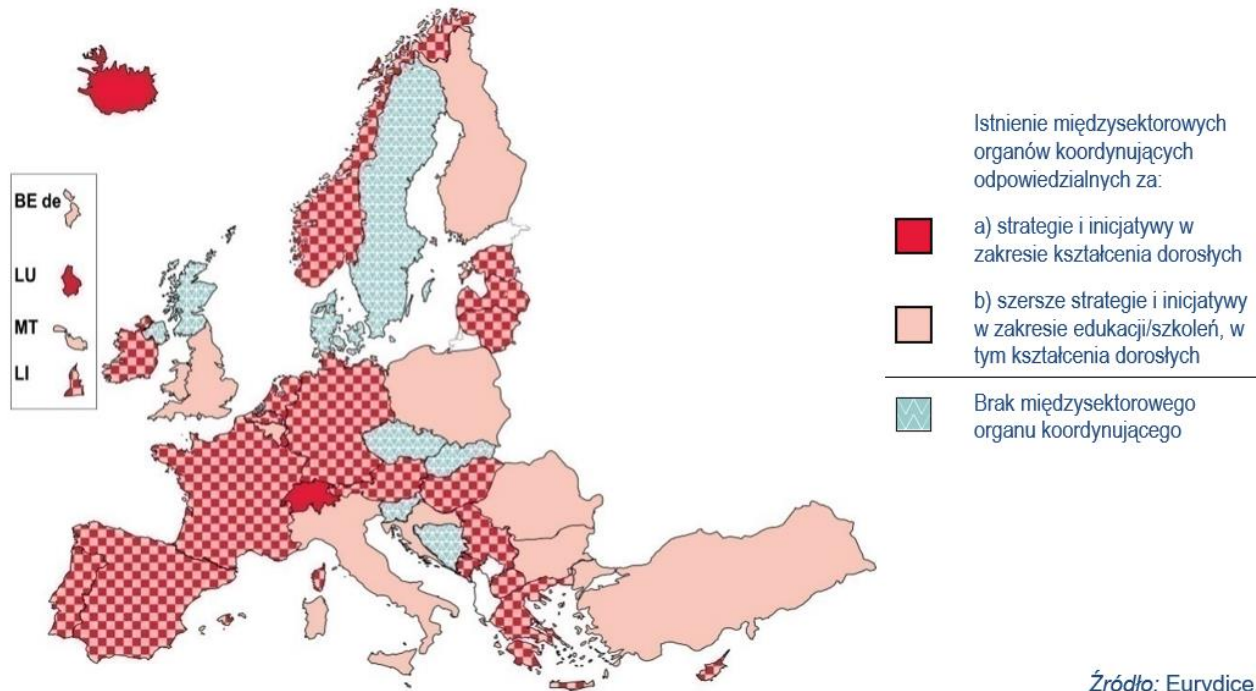
9. Załączniki

- **Dokumenty strategiczne** odnoszące się do dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji (wydane w latach 2015–2020) – max 3 dokumenty
- **Główne programy** na rzecz poprawy umiejętności i zdobywania nowych kwalifikacji, dotowane ze środków publicznych i dostępne dla dorosłych (kwalifikacje 4 EQF, rozwój umiejętności podstawowych i nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji)
- **Podmioty prowadzące działalność** dotowaną ze środków publicznych w zakresie programów edukacyjnych i szkoleniowych dla dorosłych (kwalifikacje 4 EQF, rozwój umiejętności podstawowych i nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji)
- **Instrumenty finansowe** ukierunkowane na edukację i szkolenia dorosłych o niskich kwalifikacjach lub stawiające ich w uprzywilejowanej pozycji (uczący się i pracodawca)
- Podejścia do systemowego włączania **indywidualizacji** do oferty kształcenia dorosłych

1. ZARZĄDZANIE I POLITYKI PUBLICZNE W OBSZARZE DOROSŁYCH

Zarządzanie i koordynacja

POLSKA

Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

Mechanizmy zarządcze

✓ **Zarządzanie:** horyzontalne i wertykalne

✓ **Koordynacja** – dwa rodzaje:

a. **Międzysektorowy organ** koordynujący strategię i inicjatywę w **zakresie kształcenia dorosłych** (około 50% krajów lub regionów europejskich)

Nadzór:

✓ **całe** spektrum strategii i inicjatyw

✓ **część** strategii i inicjatyw związanych z kształceniem dorosłych (umiejętności podstawowe, edukacja drugiej szansy lub poradnictwo zawodowe bądź szkolenia)

b. **Międzysektorowy organ** koordynujący **szersze** strategię i inicjatywę w zakresie edukacji i szkoleń, **w tym także kształcenie dorosłych** (około 65% krajów lub regionów europejskich) **POLSKA**

c. **Inne podejścia** - konkretne inicjatywy, badania naukowe, wsparcie działań w zakresie edukacji dorosłych (10 krajów)

d. **Brak** (3 kraje – Słowenia, Szwecja, Bośnia i Hercegowina)

Polityki publiczne

- ✓ **strategie, plany działania i inicjatywy** w zakresie kształcenia dorosłych
- ✓ **promowanie rozwijania** podstawowych umiejętności – czytania i pisanie
- ✓ **działania** skierowane do dorosłych którzy przedwcześnie kończą kształcenie
- ✓ **działania** na rzecz zwiększenia odsetka dorosłych uczących się w ramach kształcenia i szkoleń zawodowych

**Dokumenty -
promowanie
podstawowych
umiejętności i
kwalifikacji dorosłych
(19)**

- ✓ **zapewnienie wysokiej jakości** edukacji i szkoleń lub promowanie uczenia się przez całe życie (także podnoszenie umiejętności oraz kwalifikacji dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub o niskich kwalifikacjach)
- ✓ **promowanie wysokiej jakości** edukacji i szkoleń lub uczenia się przez całe życie (także dla dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji)

**Dokumenty -
szerszy zakres
tematyczny
(13)**

POLSKA: Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030

- ✓ **dostosowanie edukacji i szkoleń dorosłych**, w tym dorodzi o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji, do aktualnych potrzeb rynku pracy
- ✓ **promowanie** umiejętności cyfrowych dorosłych, aby mogli skuteczniej uczestniczyć w rynku pracy i społeczeństwie

**Dokumenty -
dostosowanie
systemów kształcenia
dorosłych oraz
zgodności poziomu ich
umiejętności i
kwalifikacji do
aktualnych potrzeb
ryнку pracy
(14)**

**Inne kluczowe inicjatywy
strategiczne - promowanie
dostępu do rozwoju
umiejętności lub
kwalifikacji wśród
dorosłych o niskim
poziomie podstawowych
umiejętności lub
kwalifikacji**

- ✓ ogólne **wsparcie** edukacyjne dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji (czytanie, pisanie)
- ✓ **promowanie** dostępu do określonych form kształcenia dorosłych (np. szkoły drugiej szansy)
- ✓ **zindywidualizowane** środki wsparcia (np. finansowe)
- ✓ **tworzenie sieci** eksperckich w celu promowania dostępu do rozwoju umiejętności lub kwalifikacji wśród dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji

Finansowanie: budżet krajowy (większość krajów); fundusze europejskie (ponad 50%); brak specjalnego budżetu (2 kraje)

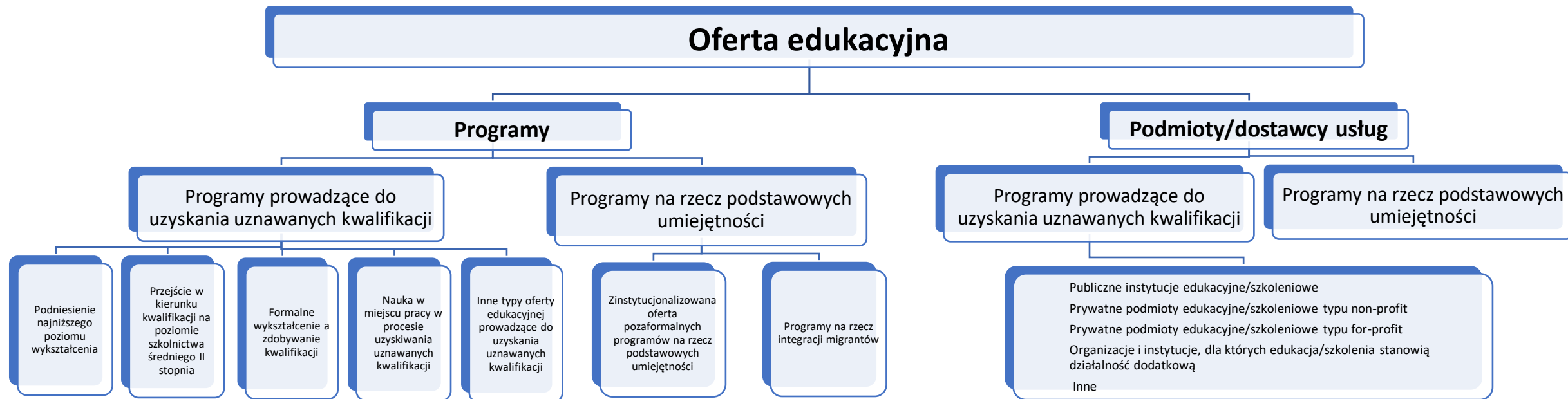
Krajowe cele ilościowe w zakresie edukacji i szkoleń dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji – wzrost w dokumentach strategicznych; **wyznaczeniu celów** – ponad 50 % wszystkich krajów.

2. OFERTA EDUKACYJNA

Oferta edukacyjna dotowana ze środków publicznych dla dorosłych

(niskie kwalifikacje lub brak kwalifikacji lub niskie podstawowe umiejętności lub brak podstawowych umiejętności)

Załączniki:

- ✓ programy na rzecz poprawy umiejętności i zdobywania nowych kwalifikacji dostępnych dla dorosłych
- ✓ podmioty (publiczne instytucje edukacyjne i szkoleniowe skupiające się przede wszystkim na dorosłych realizujące programy:
 - prowadzą do uzyskania kwalifikacji na poziomach włącznie do 3 ISCED / 4 EQF tj. do uzyskania wykształcenia średniego II stopnia lub równoważnego (*obecnie w ramach polityk europejskich uznaje się wykształcenie średnie II stopnia za podstawowy poziom edukacji dla społeczeństwa opartego na wiedzy*)
 - (rozwój umiejętności podstawowych i nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji)

Oferta edukacyjna dotowana ze środków publicznych dla dorosłych o niskich kwalifikacjach lub nieposiadających kwalifikacji

Programy prowadzące do uzyskania uznawanych kwalifikacji

Programy mające na celu podniesienie najniższego poziomu wykształcenia

- edukacja może być albo pozaformalna, albo formalna (potrzeby i preferencje uczących się)
- wyrównawcze i kompensacyjne (najniższy poziom wykształcenia)
- osiągnięcie funkcjonalnego poziomu umiejętności np. w czytaniu, pisaniu, liczeniu i TIK
- związek z kształceniem i szkoleniem zawodowym
- podział na poszczególne przedmioty (kursy)

Przejęcie w kierunku kwalifikacji na poziomie szkolnictwa średniego II stopnia

- specjalne programy kształcenia na poziomie szkoły średniej II stopnia (dostosowane do potrzeb osób uczących się)
- szersze programy drugiej szansy (kilka poziomów kształcenia)
- brak programów kształcenia na poziomie szkoły średniej II stopnia skierowanych bezpośrednio do uczących się dorosłych – elastyczne rozwiązania

Formalne wykształcenie a zdobywanie kwalifikacji

- kompleksowe KRK - kwalifikacje przyznawane poza formalnym systemem edukacji i szkoleń, np. przez podmioty prywatne, sektory, przedsiębiorstwa i organy międzynarodowe (Dania, Francja, Niemcy, Austria, Polska, Słowenia, Szwecja i Zjednoczone Królestwo – Szkocja)
- inne typy kompleksowych krajowych ram kwalifikacji: np. wszystkie regulowane kwalifikacje na poziomie akademickim i zawodowym (Anglia, Irlandia Północna); oddzielne ramy dla kwalifikacji zawodowych i w szkolnictwie wyższym (Czechy, Szwajcaria)

Nauka w miejscu pracy w procesie uzyskiwania kwalifikacji

- programy otwarte dla dorosłych - nauka w miejscu pracy lub praktyki zawodowe jako sposób realizacji kształcenia (elastyczne opcje kształcenia, możliwości przyspieszonego trybu nauki)
- finansowe zachęty dla pracodawców (szkolenia praktykantów w tym także dorosłych)

Inne typy oferty edukacyjnej prowadzące do uzyskania uznawanych kwalifikacji

kursy pozaformalne, które przyczyniają się do rozwoju różnorodnych umiejętności

Oferta edukacyjna dotowana ze środków publicznych dostępna dla dorosłych

Programy na rzecz podstawowych umiejętności

Zinstytucjonalizowana oferta pozaformalnych programów na rzecz podstawowych umiejętności

1. krótkie kursy
 - osiągnięcie funkcjonalnego poziomu umiejętności (czytanie, pisanie, liczenie oraz TIK)
2. ramy programowe, które strukturyzują i instytucjonalizują ofertę edukacyjną:
 - ramy: cele, zakres i przedmiot kursów podstawowych umiejętności
 - różne podmioty, które spełniają ustalone kryteria

Programy na rzecz integracji migrantów

- charakter formalny i pozaformalny
- integralna część systemowej oferty edukacyjnej dostępnej dla dorosłych (np. kursy językowe)
- dodatkowe wsparcie w zakresie umiejętności czytania i pisania lub inne elementy ułatwiające integrację migrantów z kulturą i społeczeństwem

Oferta edukacyjna i szkoleniowa dotowana ze środków publicznych dla dorosłych

Podmiot/dostawca usług

Działalność **prowadząca** do uzyskania kwalifikacji (włącznie do 3 ISCED /EQF 4)

1. **Publiczne instytucje edukacyjne/szkoleniowe koncentrujące się głównie na dorosłych (POLSKA)**
2. **Publiczne instytucje edukacyjne/szkoleniowe oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych (POLSKA)**
3. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu non-profit koncentrujące się głównie na dorosłych**
4. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu for-profit koncentrujące się głównie na dorosłych**
5. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu non-profit oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych**
6. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu for-profit oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych**
7. **Organizacje i instytucje, dla których edukacja/szkolenia stanowią działalność dodatkową**
8. **Inne**

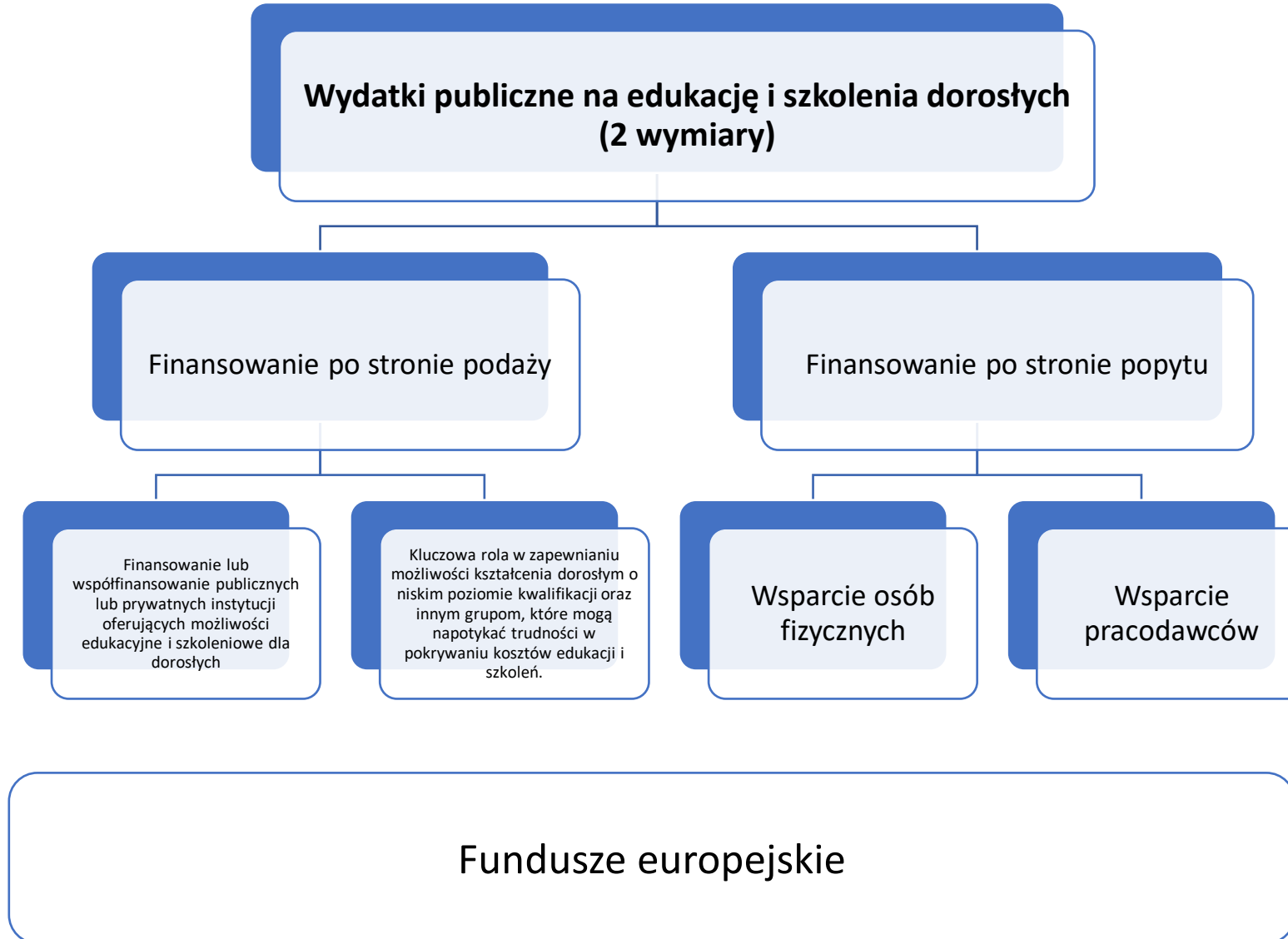
Działalność ukierunkowana na rozwój umiejętności podstawowych, które **nie prowadzi** do uzyskania kwalifikacji

1. **Publiczne instytucje edukacyjne/szkoleniowe koncentrujące się głównie na dorosłych (POLSKA)**
2. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu non-profit koncentrujące się głównie na dorosłych (POLSKA)**
3. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu for-profit koncentrujące się głównie na dorosłych**
4. **Organizacje i instytucje, dla których edukacja/szkolenia stanowią działalność dodatkową**
5. **Publiczne instytucje edukacyjne/szkoleniowe oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych**
6. **Publiczne instytucje edukacyjne/szkoleniowe oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych**
7. **Prywatne podmioty edukacyjne/szkoleniowe typu for-profit oferujące edukację/szkolenia dla młodzieży równoległe realizujące programy dla dorosłych**
8. **Inne**

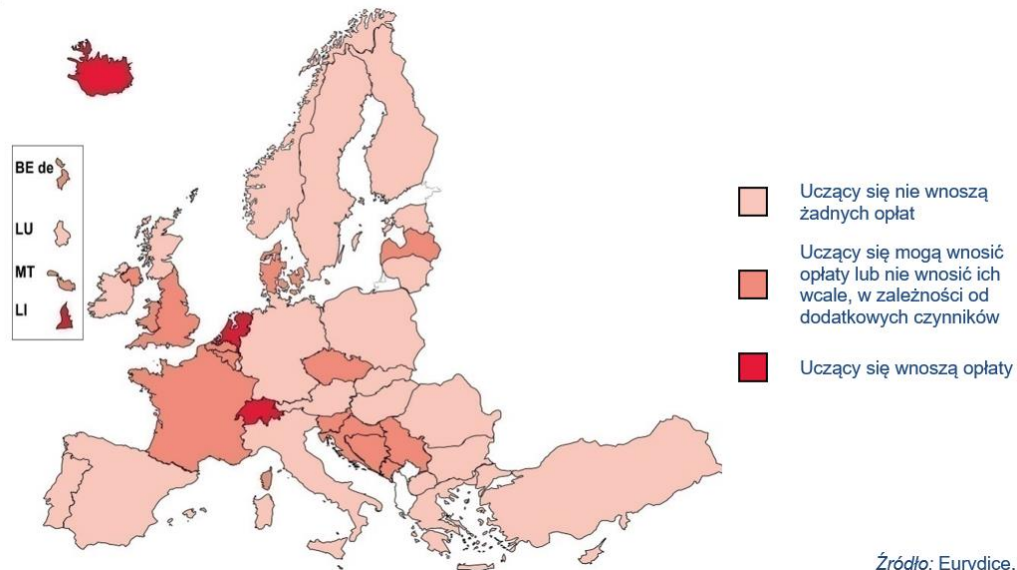

3. WSPARCIE FINANSOWE

Wsparcie finansowe

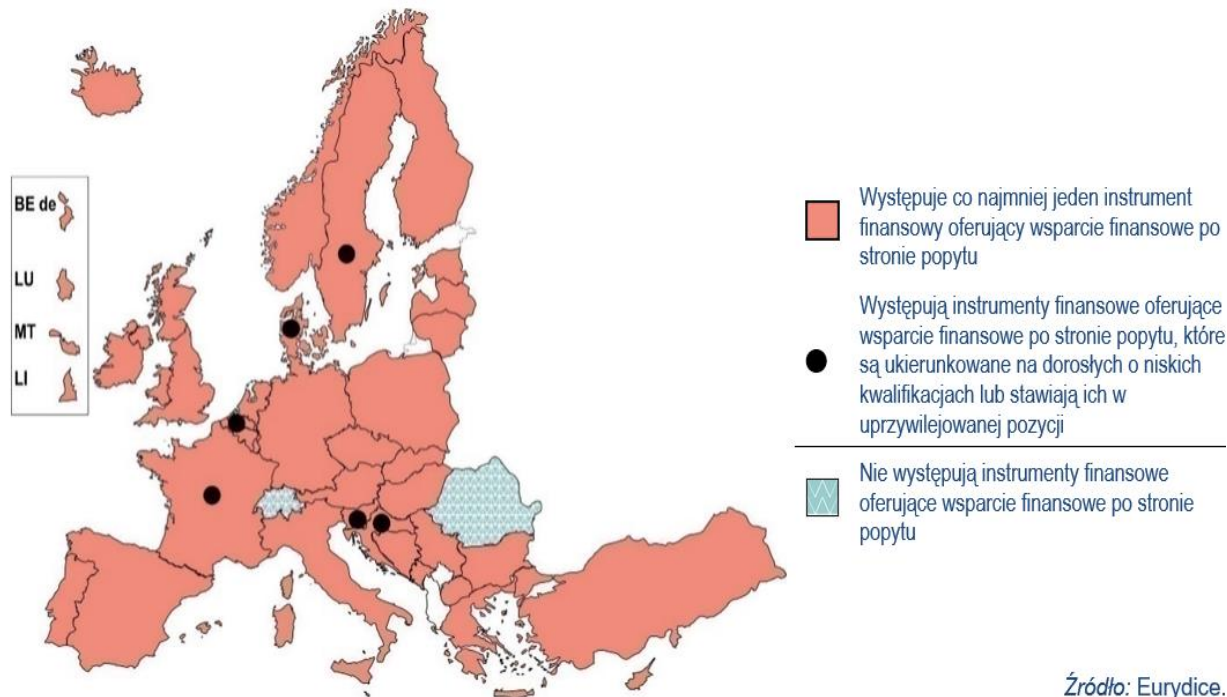

Wsparcie finansowe po stronie podaży - zakres finansowania udziału w programach dotowanych ze środków publicznych prowadzących do uzyskania kwalifikacji na poziomie włącznie do 3 ISCED / 4 EQF przez uczących się dorosłych o niskich kwalifikacjach, 2019/2020

- ✓ **pełne finansowanie** - pokrycie wszystkich wydatków instytucji (!)
- ✓ **współfinansowanie** - obecność innych podmiotów finansujących daną instytucję
 - programy prowadzące do uzyskania uznawanych kwalifikacji
 - programy ukierunkowane na nabywanie umiejętności podstawowych

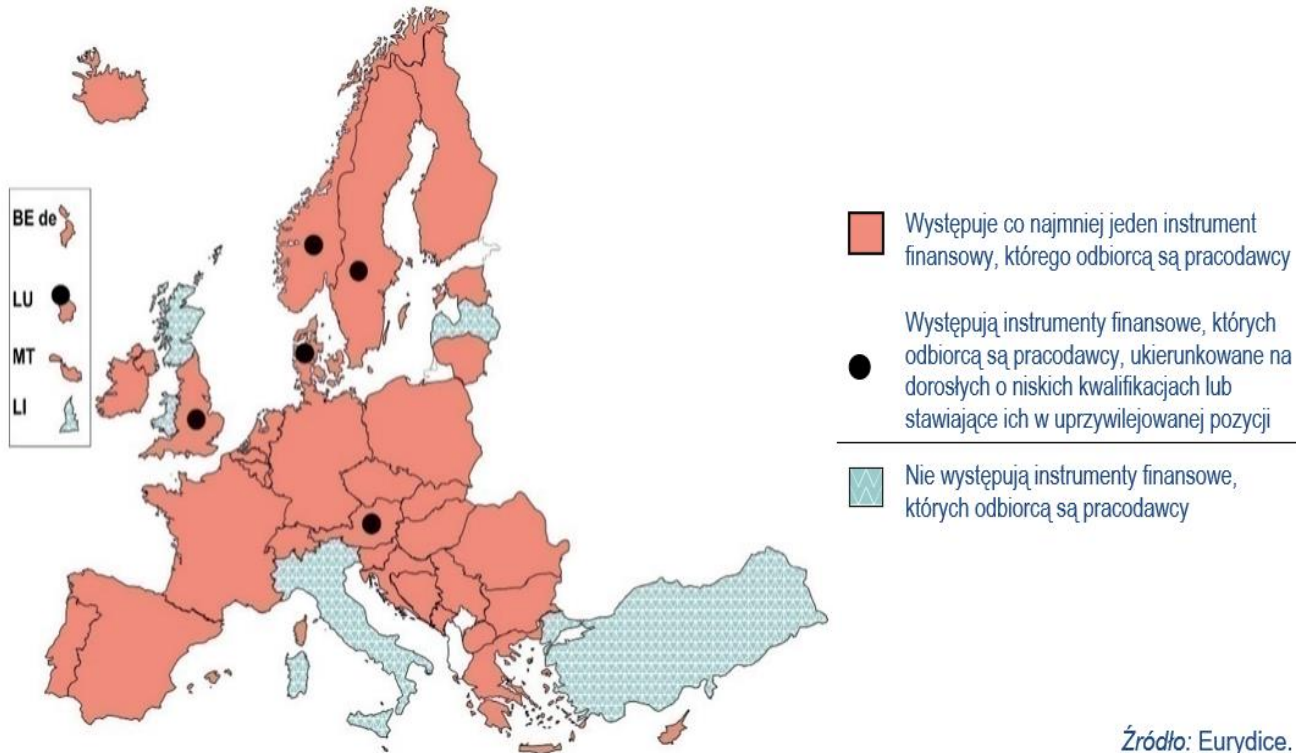
Wsparcie finansowe dla osób fizycznych (finansowanie po stronie popytu) - występowanie realizowanych na dużą skalę instrumentów finansowych oferujących wsparcie finansowe po stronie popytu, które mogą być wykorzystane do dotowania edukacji i szkoleń dorosłych o niskich kwalifikacjach, 2019/2020

- ✓ Raport **uwzględnia** instrumenty finansowe o charakterze systemowym, tj. długoterminowe instrumenty finansowe.
- ✓ Raport **nie uwzględnia** krótszych inicjatyw opartych na projektach (często współfinansowanych z funduszy UE), które zapewniają dotacje na edukację i szkolenia dla dorosłych o niskich kwalifikacjach.

1. Instrumenty finansowe **nieukierunkowane** na dorosłych o niskich kwalifikacjach:
 - ✓ pokrycie koszty edukacji i szkoleń, tj. bezpośrednie wydatki związane z edukacją lub szkoleniami, takich jak opłaty za kurs lub egzamin (dotacje, bony, konta edukacyjne lub ulgi podatkowe)
 - ✓ pokrycie wydatków dodatkowych związanych z edukacją i szkoleniami - koszty podróży lub zakwaterowania
 - ✓ płatne urlopy na cele szkoleniowe oraz dotacje bądź pożyczki na pokrycie kosztów utrzymania
 - ✓ beneficjenci - różne grupy
2. Instrumenty finansowe **jednoznacznie ukierunkowane** na dorosłych o niskich kwalifikacjach lub stawiające ich w uprzywilejowanej pozycji (**6 krajów**):
 - ✓ indywidualne programy szkoleniowe tj. bony lub indywidualne konta edukacyjne (dotacje, zwroty opłat za kursy)
 - ✓ pokrycie wydatków dodatkowych związanych z edukacją i szkoleniami - koszty podróży lub zakwaterowania
 - ✓ beneficjenci - różne grupy + dodatkowe kryteria kwalifikowalności

Wsparcie finansowe dla pracodawców (finansowanie po stronie popytu) - występowanie instrumentów finansowych realizowanych na dużą skalę, przeznaczonych dla pracodawców, które mogą być wykorzystane do dotowania edukacji i szkoleń dorosłych o niskich kwalifikacjach, 2019/2020

Źródło: Eurydice.

Instrumenty finansowe:

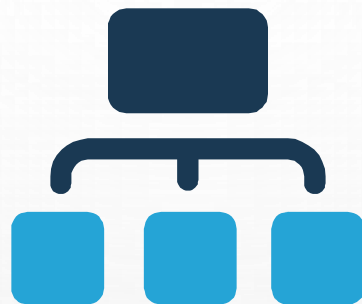
- ✓ dotowanie bezpośrednich kosztów edukacji i szkoleń - opłaty za program lub trenerów, koszty obiektów szkoleniowych, materiałów szkoleniowych, podróży pracowników itp. (ulgi podatkowe oraz inne zachęty finansowe np. dotacje).
- ✓ świadczenia z tytułu wynagrodzenia - rekompensata wynagrodzeń wypłacanych pracownikom, którzy są nieobecni w pracy z powodu udziału w edukacji lub szkoleniach.
- ✓ dotowanie szkolenia praktykantów

Edukacja i szkolenia dorosłych o niskich kwalifikacjach lub ich uprzywilejowana pozycja:

- ✓ 6 krajów
- ✓ różne formy zachęt finansowych

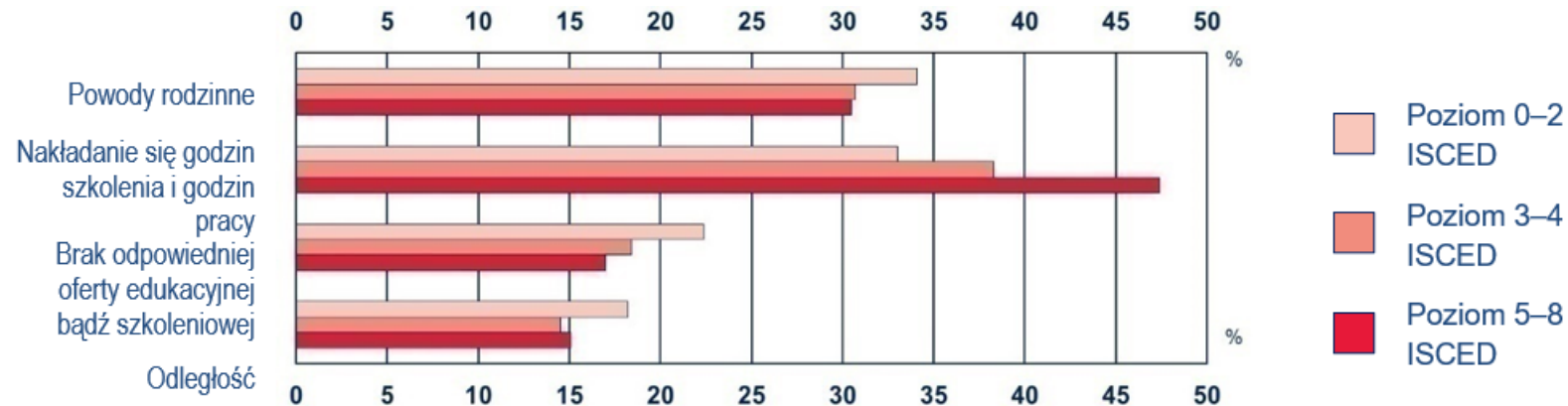
POLSKA

Trójstronne umowy szkoleniowe
Krajowy Fundusz Szkoleniowy
Nauka zawodu i Przyuczenie do wykonywania zawodu

4. ELASTYCZNE ŚCIEŻKI KSZTAŁCENIA

Główne bariery w uczestnictwie w nauce

Źródło: Dane Eurostatu AES [trng_aes_178] (dane pobrane 19 kwietnia 2020 r.).

Kod danych AES online [trng_aes_178] odnosi się do następujących przeszkód: odległość, koszty, powody rodzinne, inne powody osobiste, powody związane ze zdrowiem lub wiekiem, brak odpowiedniej oferty edukacyjnej bądź szkoleniowej, brak wsparcia ze strony pracodawcy lub służb publicznych, nakładanie się godzin szkolenia i godzin pracy i inne (powody). Rysunek obejmuje tylko cztery z tych powodów.

Elastyczne ścieżki kształcenia

Kształcenie zdalne

Programy i
kwalifikacje
modułowe

Programy i
kwalifikacje oparte
na punktach
zaliczeniowych

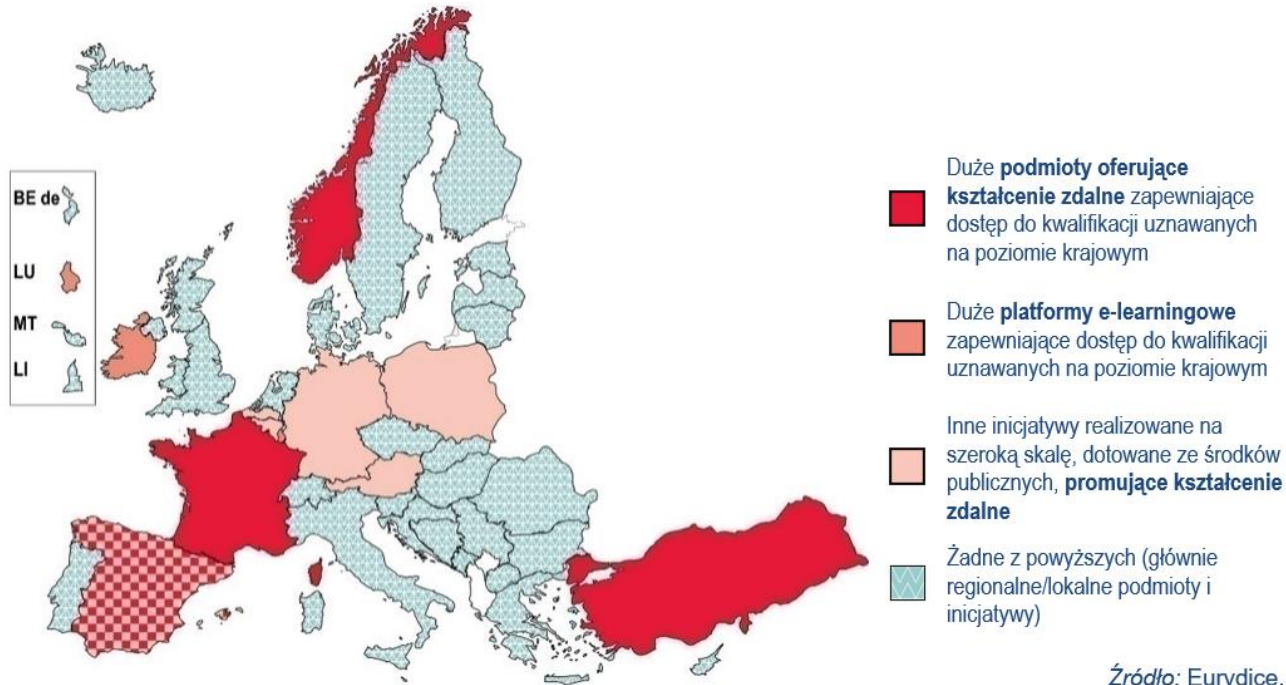
Przechodzenie
pomiędzy
poziomami
edukacji

Indywidualizacja
oferty edukacyjnej

Krajowe podmioty
oferujące
kształcenie zdalne i
środki wsparcia

Kształcenie zdalne
w czasach
pandemii COVID-19

Kształcenie zdalne - krajowe podmioty oferujące kształcenie zdalne i środki wsparcia realizowane na szeroką skalę i dotowane ze środków publicznych, 2019/2020

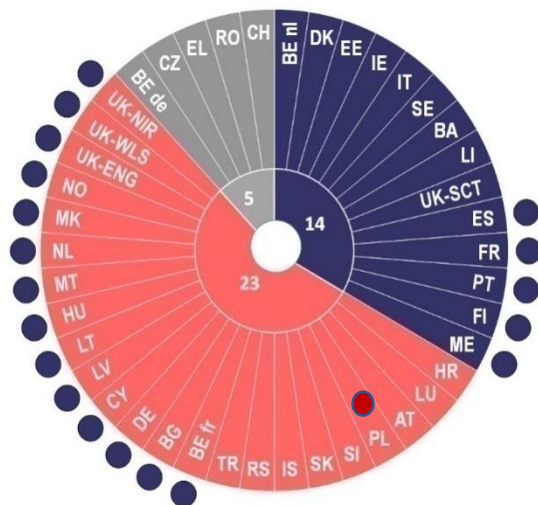
Podmioty oferujące kształcenie zdalne:

- ✓ **jedna kluczowa instytucja lub sieć instytucjonalna** (główne publiczne lub dotowane ze środków publicznych podmioty) - oferta do wszystkich (Hiszpania, Francja i Turcja)
- ✓ **kilka podmiotów** prowadzących kształcenie zdalne (Norwegia)
- ✓ duże **platformy e-learningowe** (Irlandia)
- ✓ **inicjatywy promujące kształcenie zdalne** (centra edukacyjne, ośrodki rozwoju) - poprawa jakości oferty, wdrażanie kształcenia zdalnego w całym sektorze edukacji i szkoleń (dorosłych) oraz podnoszenie kompetencji personelu prowadzącego kształcenie zdalne **POLSKA**
- ✓ **brak dużych krajowych dostawców usług** - jedna lub kilka lokalnych instytucji oferujących kształcenie dorosłych lub zawodowe (Chorwacja)
- ✓ **elementy** kształcenia zdalnego włączone do tradycyjnych form edukacji i szkoleń (Cypr, Włochy)
- ✓ systematyczne, bezpośrednie wsparcie finansowe (tradycyjnym) podmiotom świadczącym usługi edukacyjne i szkoleniowe, które wdrażają kształcenie zdalne (Belgia, Wspólnota Flamandzka)

- ✓ **Uwzględniono** - kształcenie zdalne na poziomach włącznie do 3 ISCED / 4 EQF, tj. do ukończenia szkoły średniej II stopnia lub jej odpowiednika.
- ✓ **Nie uwzględniono** kształcenia zdalnego w sektorze szkolnictwa wyższego.
- ✓ **Nie uwzględniono** inicjatyw dotowanych ze środków publicznych realizowanych w odpowiedzi na kryzys COVID-19.

Programy i kwalifikacje modułowe i oparte na punktach zaliczeniowych

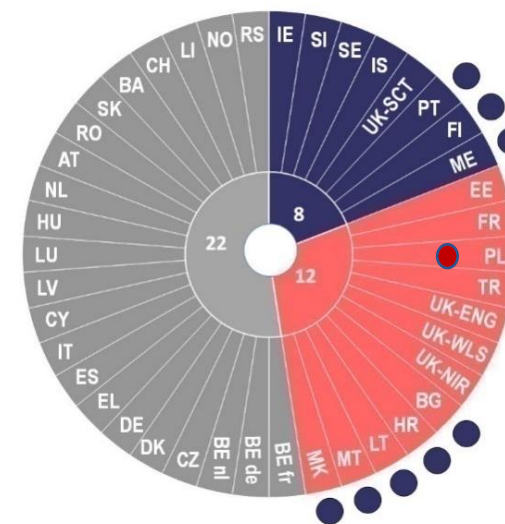
Programy i kwalifikacje modułowe, otwarte dla dorosłych, do 3 ISCED/ 4EQF (włącznie)

- Wszystkie/prawie wszystkie programy/kwalifikacje
- Niektóre programy/kwalifikacje
- Żadne/prawie żadne programy/kwalifikacje
- W latach 2015–2020 wprowadzono reformy w tym obszarze

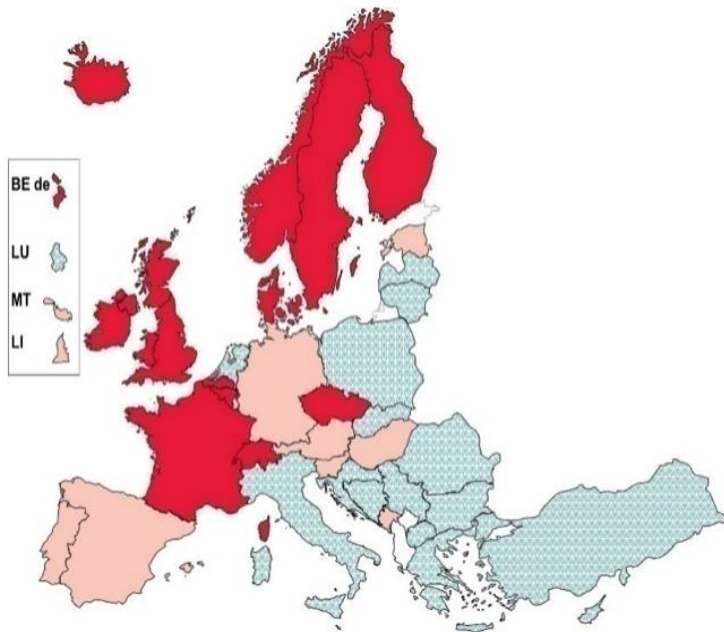
- podział na jednostki dydaktyczne - wszystkie typy oferty edukacyjnej: w kształceniu ogólnym, zawodowym, początkowym oraz edukacji i szkoleniach dorosłych.
- **23 krajów** - wybrany podsektor edukacji i szkoleń dla dorosłych objęto systemem modułowym, podczas gdy w innych obszarach stosowanie takiego systemu jest bardziej ograniczone POLSKA ●
- **14 krajów** - rozwiązania modułowe są powszechne w edukacji i szkoleniach dorosłych
- **5 krajów** – brak struktury modułowej programów lub kwalifikacji – możliwości realizacji programów na zasadzie modułowej
- **19 krajów** – reformy i inicjatywy na rzecz rozwiązań modułowych

Programy i kwalifikacje oparte na punktach zaliczeniowych, otwarte dla dorosłych, do 3 ISCED/ 4EQF (włącznie)

- **wyraźnie mniej** rozpowszechnione w edukacji i szkoleniach dorosłych niż programy modułowe
- **22 kraje** - żadne lub prawie żadne programy i kwalifikacje włącznie do poziomu 3 ISCED / 4 EQF
- **12 krajów** – wybrane programy i kwalifikacje włącznie do poziomu 3 ISCED / 4 EQF POLSKA ●
- **8 krajów** - wszystkie lub prawie wszystkie programy i kwalifikacje włącznie do poziomu 3 ISCED / 4 EQF
 - * programy są powszechnie powiązane z kształceniem i szkoleniem zawodowym, oraz z kształceniem ogólnym
- **8 krajów** - reformy i inicjatywy na rzecz wykorzystania punktów zaliczeniowych

Przechodzenie między poziomami

Dorośli nieposiadający kwalifikacji/świadectwa ukończenia szkoły średniej I stopnia (poziom 2 ISCED)

mogą uzyskać dostęp do wszystkich programów na poziomie szkoły średniej II stopnia (poziom 3 ISCED)

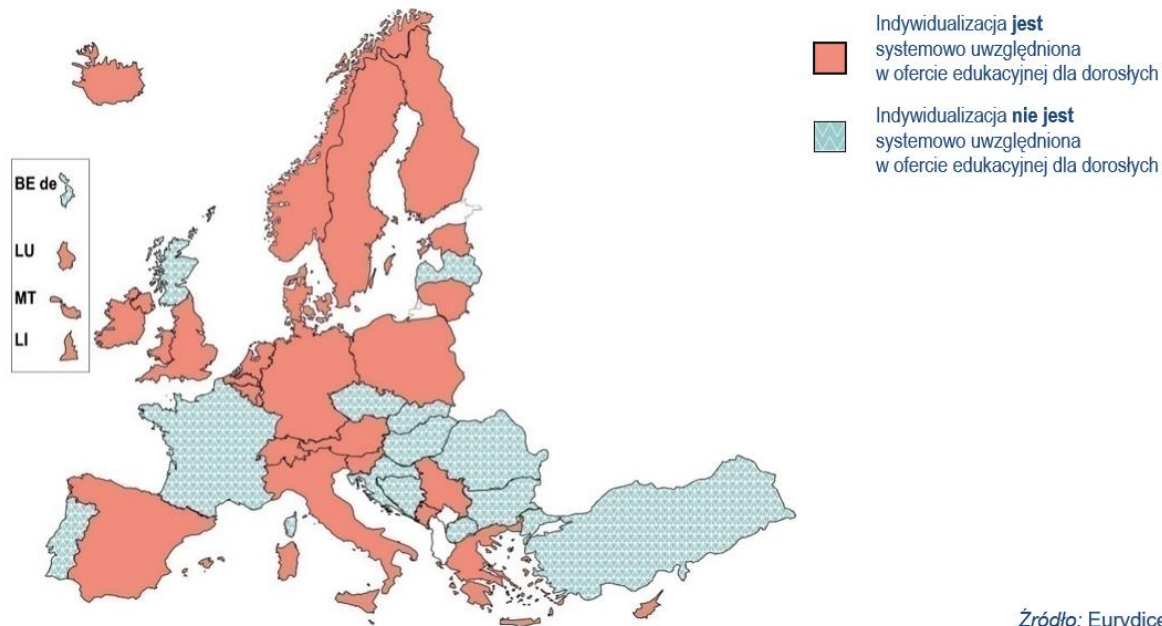
mogą uzyskać dostęp do niektórych programów na poziomie szkoły średniej II stopnia (poziom 3 ISCED)

nie mogą uzyskać dostępu do programów na poziomie szkoły średniej II stopnia (poziom 3 ISCED) i muszą najpierw ukończyć poziom 2 ISCED

Źródło: Eurydice.

- ✓ **około 50 % krajów** - ukończenie szkoły średniej I stopnia jest **warunkiem koniecznym** dla przejścia do II stopnia (młodzież, dorośli) **POLSKA**
- ✓ **około 1/4 krajów** – **dostęp do niektórych programów** na poziomie szkoły średniej II stopnia bez ukończenia szkoły średniej I stopnia
 - kształcenie i szkolenie zawodowe – głównie krótsze programy kształcenia ukierunkowane na praktykę
- ✓ **około 1/3 krajów** – **brak ograniczeń** dostępu do kształcenia na poziomie średnim II stopnia dla dorosłych, którzy nie ukończyli kształcenia na poziomie średnim I stopnia
 - ocena kandydatów pod kątem możliwości (wiedza, umiejętności) realizacji wybranego programu
 - regulacje prawne dotyczące oczekiwań wobec kandydatów do podjęcia nauki na poziomie szkoły średniej II stopnia

Indywidualizacja

Źródło: Eurydice.

Różne rozumienia INDYWIDUALIZACJI (Załącznik V)

Około 2/3 krajów:

POLSKA

- ✓ kluczowe dokumenty prawne
- ✓ dostosowanie do potrzeb dorosłych - systematycznie włączana do oferty edukacyjnej i szkoleniowej

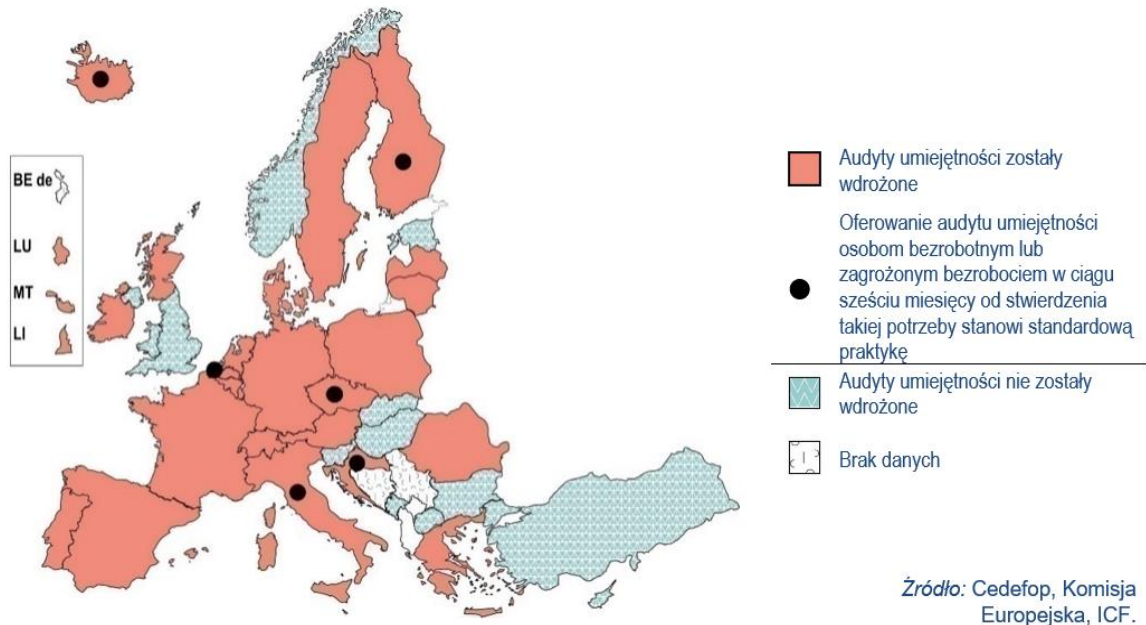
Różne podejścia do indywidualizacji programów, w tym:

- ✓ indywidualne plany nauki,
- ✓ wstępne oceny umiejętności i kompetencji i dobór programów
- ✓ elastyczne sposoby realizacji programów (kursy w niepełnym wymiarze godzin, kursy wieczorowe, weekendowe, obejmujące jeden przedmiot, programy o elastycznych terminach rozpoczęcia)
- ✓ zachęty finansowe dla osób uczących się pozwalające na wybór organizatora programu (bony szkoleniowe, system kart szkoleniowych)

5. UZNAWANIE I WALIDACJA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Audyt umiejętności

- **większość** krajów w Europie – wdrożone - wzrost od 2014 roku
- **2/3 krajów** w Europie - spójne z określonymi w dokumentach sterujących UE

ALE:

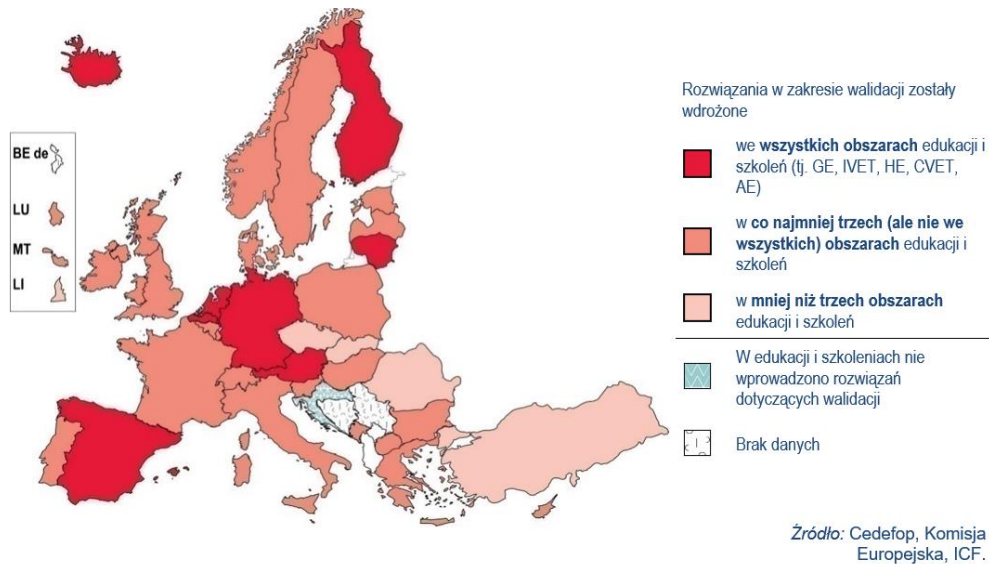
- **nie** zawsze szeroko dostępne dla tych, którzy mogą jej najbardziej potrzebować (grupy wrażliwe)
- **nie** zawsze są włączane do standardowych usług dla tych, którzy mogą jej najbardziej potrzebować (grupy wrażliwe)
- **nie** są świadczone w odpowiednim czasie

Identyfikowanie i analizowanie wiedzy, umiejętności i kompetencji jednostki [...] po to, by opracować plan rozwoju zawodowego lub plan reorientacji zawodowej lub projekt szkolenia.

Zalecenie Rady z 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego
Zalecenie Rady z 19 grudnia 2016 r. w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych

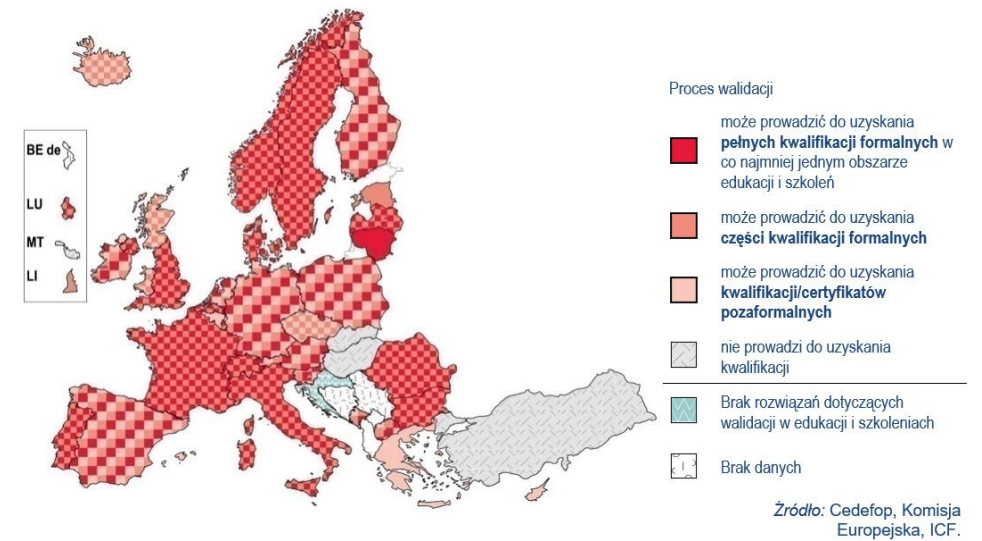
Walidacja kształcenia pozaformalnego i uczenia się nieformalnego

Wdrażanie rozwiązań w zakresie walidacji w edukacji i szkoleniach

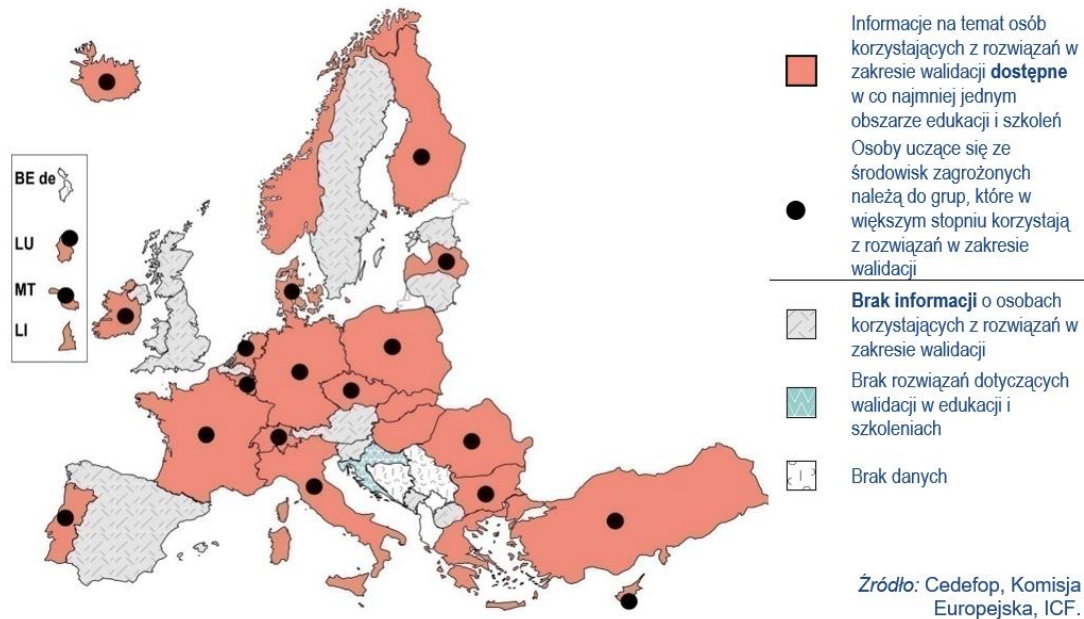
- ✓ **szeroko rozpowszechniona w Europie (Chorwacja)** - różny zakres stosowanych rozwiązań
- ✓ **większość krajów** - możliwość walidacji w większości podsektorów edukacji i szkoleń
- ✓ **około 1/3 krajów** – wszystkie obszary edukacji i szkoleń (kształcenie ogólne, zawodowe, szkolnictwo wyższe, ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz w kształceniu dorosłych) **POLSKA**
- ✓ **5 krajów** - zakres ograniczony - jeden lub dwa podsektory edukacji i szkoleń (np. ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe lub edukacja dorosłych)
- ✓ **wyniki procesu walidacji** - różne wyniki np. przyznanie kwalifikacji, zaliczenie punktów lub modułów, zwolnienie z programu kształcenia i dopuszczenie do programu kształcenia

Możliwość uzyskania kwalifikacji jako wynik walidacji

- ✓ **większość krajów** - walidacja może prowadzić do uzyskania kwalifikacji (**Węgry, Malta, Słowacja i Turcja**) **POLSKA**
- ✓ **walidacja** - pełne kwalifikacje formalne (bardziej powszechna w przypadku rozwiązań dotyczących kształcenia i szkolenia zawodowego) **POLSKA**
- ✓ **walidacja** - uzyskanie części kwalifikacji formalnych lub kwalifikacji czy certyfikatów pozaformalnych **POLSKA**

Monitorowanie stosowania rozwiązań w zakresie walidacji

- ✓ rozwiązania w zakresie walidacji ≠ monitoring procesu
- ✓ rozwiązania w zakresie walidacji + monitoring poszczególnych aspektów procesu **POLSKA**
 - **kategorie uczących się uważanych za defaworyzowane** (np. osoby o niskim poziomie umiejętności lub kwalifikacji, osoby przedwcześnie kończące naukę, osoby poszukujące pracy, starsi pracownicy, migranci i uchodźcy oraz osoby niepełnosprawne) w większym stopniu korzystają z walidacji w co najmniej jednym obszarze kształcenia i szkoleń
- ✓ **około 1/4 badanych systemów** - **brak** danych na temat osób korzystających z rozwiązań w zakresie walidacji w edukacji i szkoleniach

Gromadzenie danych dotyczących różnych aspektów walidacji (uczestnictwo, rodzaj kwalifikacji lub osiągniętych efektów, charakterystyka użytkowników, wskaźnik sukcesu, długość procedury itp.) pozostaje na niskim poziomie.

(Cedefop, Komisja Europejska i ICF 2019, s. 33)

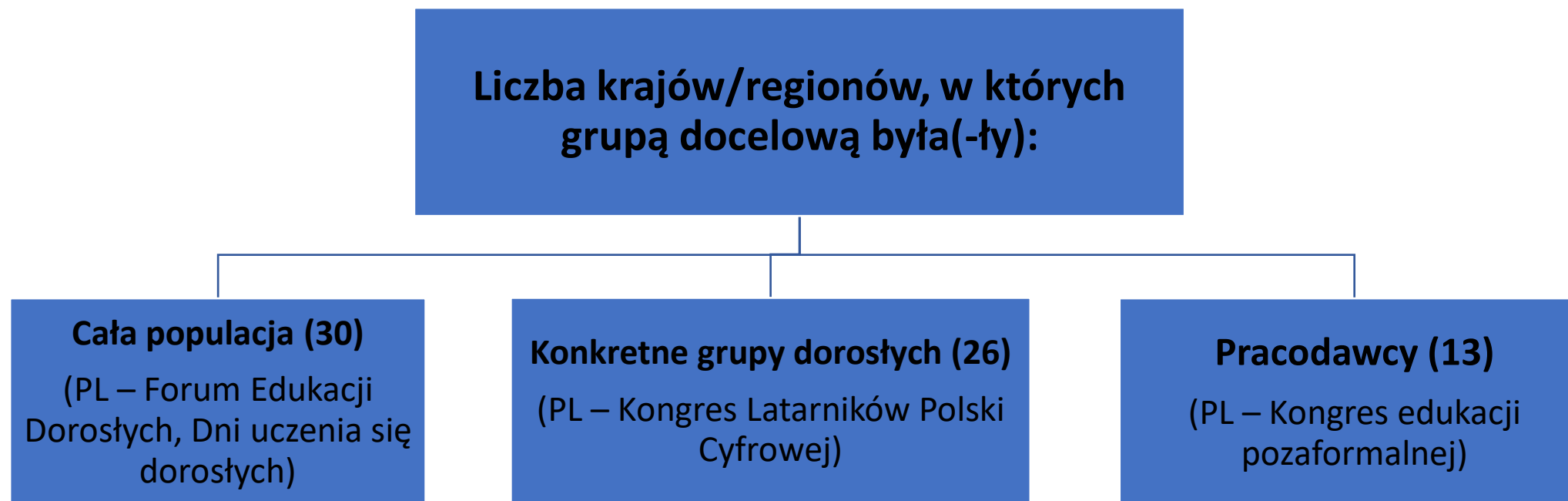

**6. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI NA
TEMAT EDUKACJI DOROSŁYCH I
EDUKACYJNE DZIAŁANIA
INFORMACYJNE**

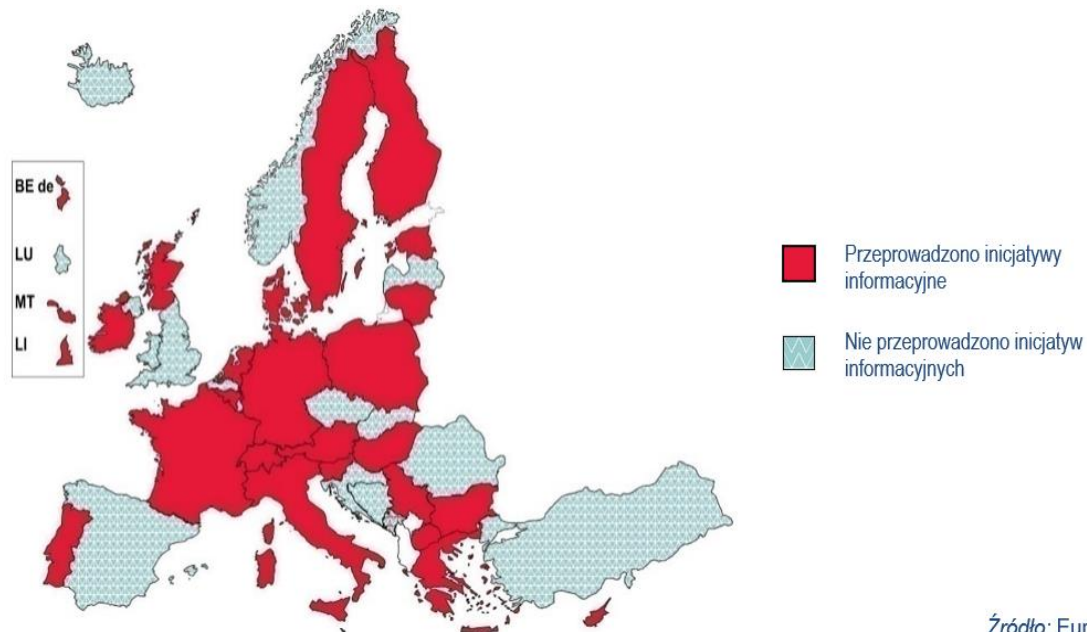
Podnoszenie świadomości i edukacyjne działania informacyjne

Liczba krajów/regionów zgłaszających przeprowadzanie kampanii mających na celu podniesienie świadomości – **37**

Grupy docelowe dużych kampanii dotowanych ze środków publicznych zrealizowanych w latach 2015 -2020

Działania informacyjne skierowane do dorosłych o niskim poziomie podstawowych umiejętności lub kwalifikacji

Źródło: Eurydice.

Podejścia:

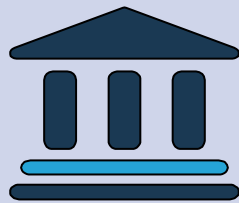
- dotacje publiczne dla organizacji lub programów prowadzących działania edukacyjne (!)
 - ✓ **POLSKA** - doradztwo i poradnictwo, szkolenie bezrobotnych dorosłych
- finansowanie dla organów na niższych poziomach decyzyjnych (np. regiony, gminy) lub inne podmioty (np. partnerzy społeczni)
 - ✓ **POLSKA** - programy dla NEET
- wsparcie finansowe realizacji projektów krótkoterminowych
 - ✓ **POLSKA** - „Szansa nowe możliwości dla dorosłych”

7. USŁUGI PORADNICTWA

Usługi poradnictwa

Mniej więcej jedna czwarta dorosłych w całej UE zgłasza otrzymanie informacji lub porad na temat możliwości kształcenia, przy czym najniższy poziom korzystania z takich usług odnotowano wśród dorosłych o niskim poziomie wykształcenia, nieaktywnych zawodowo i osób starszych.

Publiczne Służby Zatrudnienia

Inne instytucje

(duże usługi poradnictwa dotowane ze środków publicznych)

Wszyscy obywatele

Określone grupy

(zarejestrowani bezrobotni, poszukujący pracy, chcący zmienić zawód, studenci itp.)

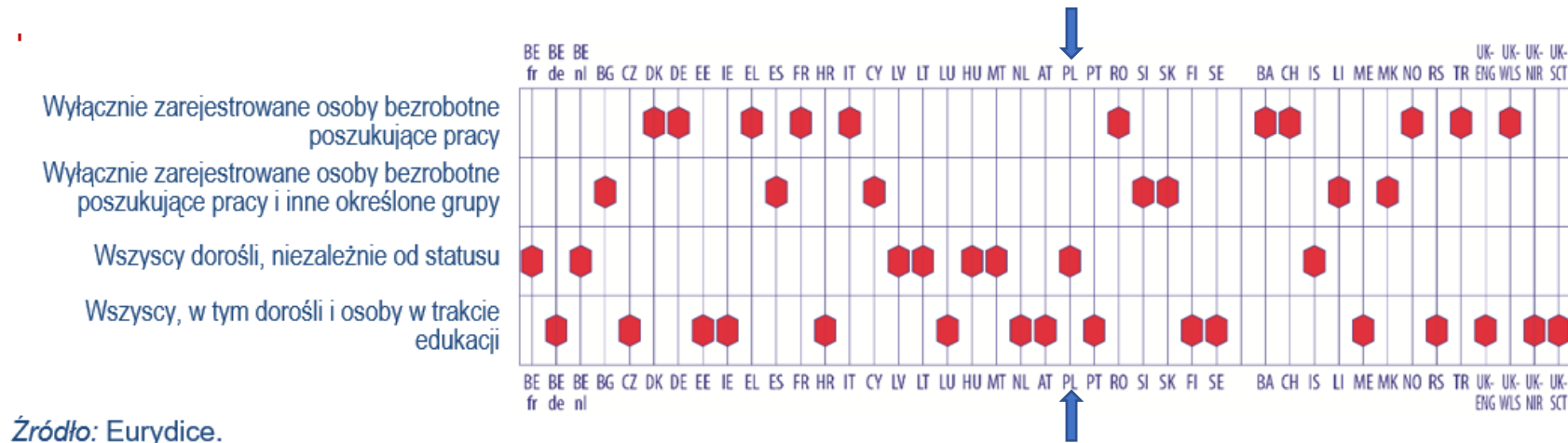

Bezpośredni kontakt z doradcą

Poradnictwo w formie online

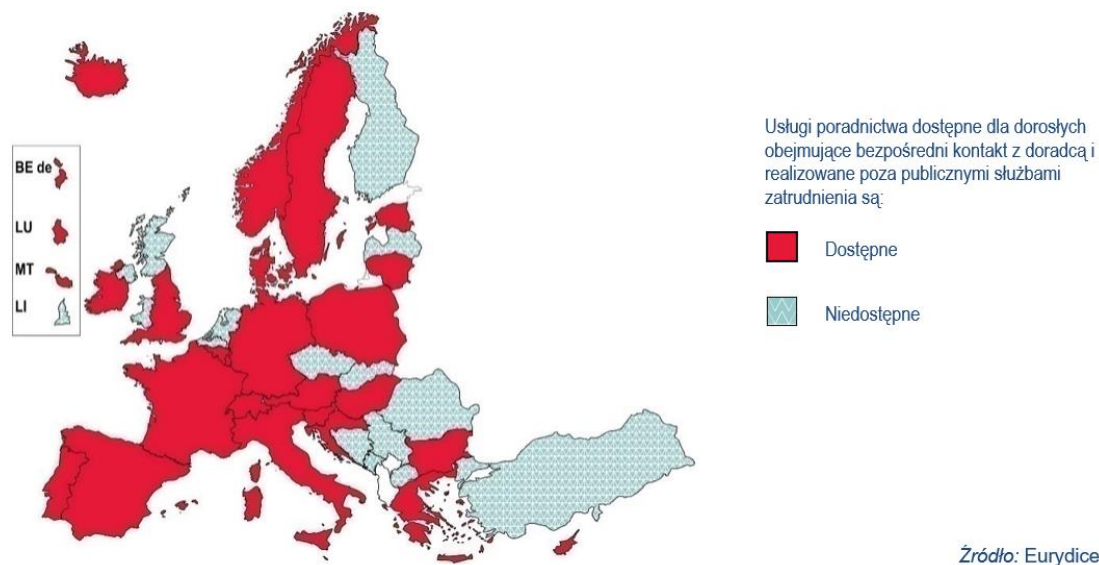
- programy umożliwiające samodzielne poszukiwania i wybory edukacyjne
- narzędzia do samodzielnej oceny swoich umiejętności

Grupy docelowe usług poradnictwa indywidualnego jako bezpośredniego kontaktu z doradcą, świadczonego w ramach publicznych służb zatrudnienia, 2019/2020

1. Wszyscy, w tym dorośli i osoby w trakcie edukacji (16 krajów)
2. Wyłącznie zarejestrowane osoby bezrobotne poszukujące pracy (11 krajów)
3. Wszyscy dorośli, niezależnie od statusu (8 krajów) **POLSKA**
4. Wyłącznie zarejestrowane osoby bezrobotne poszukujące pracy i inne określone grupy - osoby zatrudnione, ale poszukują nowych możliwości zatrudnienia lub chcą poprawić swoje przyszłe perspektywy zawodowe, studenci, osoby otrzymujące dotacje/pożyczki państwowe lub wsparcie z pomocy społecznej (7 krajów)

Usługi poradnictwa indywidualnego realizowane na dużą skalę, dotowane ze środków publicznych, dostępne dla dorosłych i obejmujące bezpośredni kontakt z doradcą, realizowane poza publicznymi służbami zatrudnienia, 2019/2020

Grupa docelowa i zakres usługi poradnictwa:

- ✓ **wszystkie osoby** zainteresowane, tj. dorośli i uczniowie w trakcie edukacji;
- ✓ **określona grupa** docelowa w ramach konkretnej inicjatywy:
 - nacisk na zapewnianie informacji i wskazówek na temat możliwości **edukacji i szkoleń**
 - nacisk na wspieranie decyzji związanych z **zatrudnieniem**,
 - równy nacisk położono na świadczenie poradnictwa w zakresie możliwości **edukacyjnych i szkoleniowych** oraz na **poradnictwo zawodowe (POLSKA)**

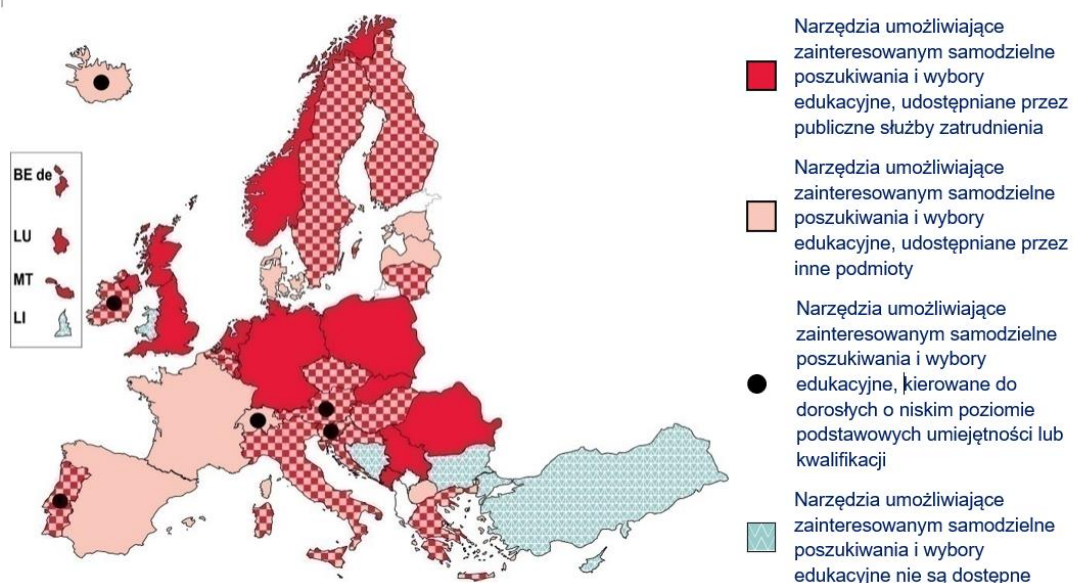
POLSKA

Szkolni doradcy zawodowi
Poradnie psychologiczno –
pedagogiczne

Centra Kształcenia Ustawicznego
Centra Kształcenia Zawodowego
Centra Kształcenia Zawodowego i
Ustawicznego
Zakłady Doskonalenia Zawodowego

Akademickie Biura Karier
Ochotnicze Hufce Pracy
Ośrodki Pomocy Społecznej

Szeroko dostępne narzędzia umożliwiające zainteresowanym samodzielne poszukiwania i wybory edukacyjne, dotowane ze środków publicznych, 2019/2020

Źródło: Eurydice.

POLSKA

- Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego – województwo wielkopolskie (11 powiatów)
- Centrum Rozwoju Talentów, Gdańsk

Publiczne Służby Zatrudnienia

- ✓ Narzędzia informacyjne i interaktywne - zatrudnienie i rozwój kariery:
 - informacyjne - pomoc w samodzielnym poszukiwaniu możliwości w zakresie edukacji, szkoleń i zatrudnienia,
 - interaktywne – personalizacja usługi (diagnoza umiejętności + możliwości kształcenia lub zatrudnienia); symulatory rozmów kwalifikacyjnych; testy osobowości;

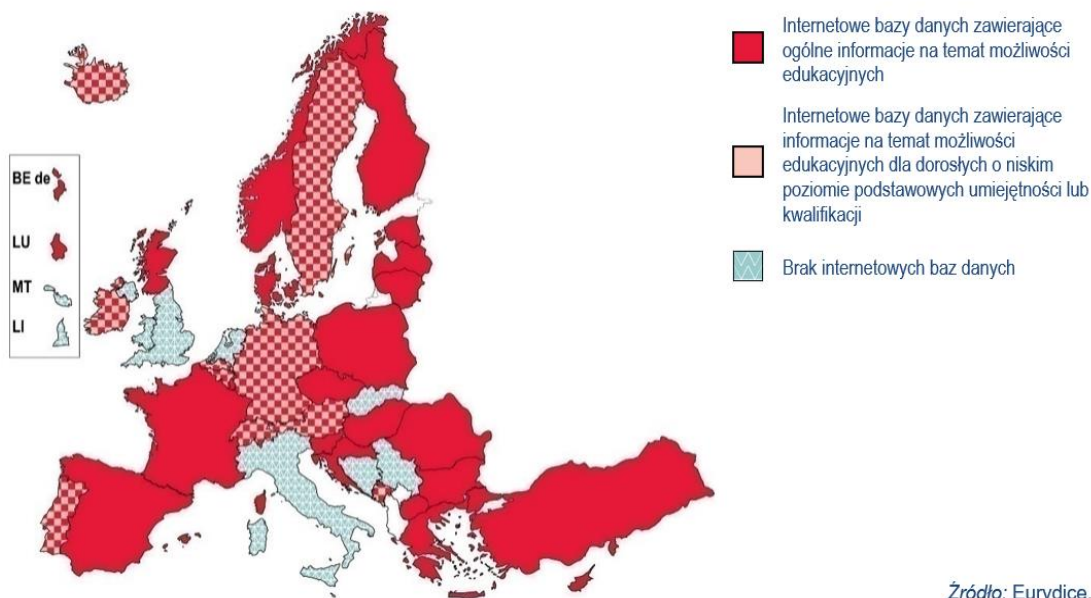
Inne podmioty

- ✓ Narzędzia interaktywne - kwestionariusze internetowe (refleksja na temat preferowanych kierunków kształcenia lub zatrudnienia)
- ✓ Internetowe narzędzia doradztwa zawodowego
- ✓ Ćwiczenia pomagające dorosłym rozwijać umiejętności zarządzania karierą
- ✓ Narzędzia pomagające użytkownikom określić ścieżkę szkoleniową na podstawie wieku, wykształcenia i zainteresowań

Publiczne Służby Zatrudnienia + inne podmioty

- ✓ Narzędzia informacyjne – strony internetowe
 - informacje wspierające dorosłych w podejmowaniu decyzji dotyczących ich edukacji, szkoleń lub ścieżek kariery,
 - informacje o dostępnych możliwości edukacyjnych i szkoleniowych
 - informacje o wsparciu finansowym

Szeroko dostępne, dotowane ze środków publicznych internetowe bazy danych zawierające informacje na temat możliwości edukacyjnych i szkoleniowych, w tym o programach na rzecz podstawowych umiejętności i programach prowadzących do kwalifikacji na poziomach do 3 ISCED / 4 EQF, 2019/2020

Zakres tematyczny internetowych baz danych:

- ✓ możliwości edukacyjne i szkoleniowe dla dorosłych
- ✓ oferta edukacyjna (całość lub większa część) w ramach systemu edukacji i szkoleń, w tym ofercie dotyczącej kształcenia dorosłych
- ✓ możliwości szkolenia zawodowego związanego z rozwojem kariery
- ✓ możliwości kształcenia i szkoleń promujące alfabetyzację dorosłych, rozwój umiejętności podstawowych i uzyskania kwalifikacji na poziomie 3 ISCED/4 EQF

Dotowane ze środków publicznych **internetowe bazy** danych dotyczące możliwości kształcenia dorosłych:
2020 r - ponad 65% krajów
2015 - ok. 50% krajów

POLSKA

- Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej - Ośrodek Rozwoju Edukacji
- Baza Usług Rozwojowych
- Rejestr Instytucji Szkoleniowych
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

WNIOSKI/REKOMENDACJE

1. **Strategie i polityki publiczne** w zakresie kształcenia dorosłych - dobrze ugruntowane w całej Europie
2. **Mechanizmy koordynacji** – kluczowe dla spójności i efektywności działań!!!
3. **Ścieżki** prowadzące do uzyskania **uznawanych kwalifikacji** - coraz bardziej zróżnicowane
4. **Programy** dotowane ze środków publicznych (od formalnych programów podstawowego kształcenia po pozaformalne kursy podstawowych umiejętności) – różne rodzaje - różne możliwości
5. **Audyty umiejętności** – wdrożone w większości krajów zgodnie zaleceniami określonymi w dokumentach sterujących UE i powszechnie wykorzystywane
6. **Instrumenty finansowe** - przeznaczone dla pracodawców i osób uczących się
7. **Dorośli o niskim poziomie umiejętności podstawowych, kwalifikacji lub nieposiadający żadnych kwalifikacji** - kluczowe znaczenie:
 1. zwiększanie elastyczności (indywidualizacja, edukacja zdalna; programy kształcenia oparte na modułach, punktach zaliczeniowych)
 2. ukierunkowanie instrumentów finansowych – uczący się i pracodawcy
 3. zwiększenie i zróżnicowanie ścieżek prowadzących od uczenia się do certyfikacji
 4. zwiększenie dostępności usług audytów umiejętności oraz walidacji efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego
 5. zwiększenie dostępności do usług poradnictwa i rozbudowa narzędzi (bazy internetowe) umożliwiających samodzielne poszukiwania i wybory edukacyjne
 6. zwiększenie i zróżnicowanie działań informacyjnych i w zakresie podnoszenia świadomości na temat edukacji dorosłych

Dziękuję za uwagę!

Monika Staszewicz

Instytut Badań Edukacyjnych

mjstaszewicz@gmail.com